

In memoriam Henrikas Ostrauskas
1952 01 09–2021 09 04

Šių metų rugsėjo mėnesį sulaukėme liūdnos žinios – netikėtai mirė biomedicinos mokslų daktaras Henrikas Ostrauskas – gamtininkas, entomologas, žinių apie vabzdžius, gamtą populiarintojas.

Henrikas Ostrauskas gimė 1952 metais sausio 9 d. Vilniuje, 1969 metais, pabaigęs mokyklą įstojo į Vilniaus Universiteto Gamtos mokslų fakultetą. Dar studijų metu (1972) ir jas pabaigęs, 1978 m. pradėjo dirbti Lietuvos MA Zoologijos ir parazitologijos institute (dabar – Gamtos tyrimų centras). Tyrinėjo Dusios, Aukštaitijos nacionalinio parko ir kitų ežerų bei Kuršių marių žuvis, vėžiagyvius, Lietuvos varliagyvių genetinį kintamumą. Vėliau vis daugiau dėmesio skyrė vabzdžių pasauliui – tyrinėjo blakes, drugius, vabalus.

1980–1982 metais dirbo „Mokslo“ leidykloje vyr. moksliniu redaktoriumi, jo pastangomis išleista svarbių knygų apie Lietuvos gamtą. 1982–1989 m. žurnalo „Mūsų gamta“ skyriaus redaktoriumi, 1989–1990 m. Respublikinio ekologinių tyrimų ir informacijos centro vedančiuoju zoologu.

Svarbų pėdsaką Lietuvos gamtos pažinime, jaunimo ugdyme paliko jo darbas Lietuvos vaikų ir jaunimo centre (1990–1997). Henrikas Ostrauskas savo žiniomis ir meile gamtai, siekiu ją pažinti dalijosi su dideliu būriu moksleivių, organizuodavo stovyklas, tiriamąsias ekspedicijas, jo vadovaujami moksleiviai dalyvaudavo moksleivių mokslinėse konferencijose tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Nemažai jo mokinių, pasirinko įvairias gamtamokslines studijas.

Dalyvavo mokslinėse ekspedicijose į Turkmeniją, Tadžikiją, Armeniją, Azerbaidžaną, Tolimuosius Rytus, kur kolegų buvo paskatintas tirti blakes, o vėliau drugius pelėdgalvius. Ekspedicijose buvo puikus bendražygis, kuris padėdavo išspręsti daugelį kelionėje kylančių problemų. Žurnale „Mūsų gamta“ plačiai aprašė savo ir kolegų keliones. Kai kurie tyrimo, kartu su kitais entomologais, rezultatai buvo pristatyti konferencijose užsienyje, bei Lietuvoje. Vėliau dalis entomologinių rinkinių buvo perduoti Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejui. Henrikas Ostrauskas buvo labai smalsus, kruopštus tyrėjas, kuris į savo nagrinėjamą objektą įsigilindavo iki mažiausių smulkmenų ir detalių, tuo pat metu jo interesų ratas buvo labai platus, turėjo sukaupęs daug žinių ir informacijos.

Darbo Valstybinės augalininkystės tarnybos (VAT) prie Žemės ūkio ministerijos Fitosanitarinių tyrimų laboratorijoje metu (1997–2017) glaudžiai bendradarbiavo su Gamtos tyrimo centro Entomologijos, Cheminės ekologijos ir kt. laboratorijų specialistais, Kauno T. Ivanausko muziejumi, kolegomis iš užsienio šalių. Užsitarnavo vietos ir užsienio specialistų pagarbą, kaip puikus ir gilus savo srities žinovas, tikras savo darbo entuziastas.

Dirbdamas valstybinėje augalininkystės tarnyboje eksternu parengė ir 2007 m. gegužės 4d. sėkmingai apgynė biomedicinos mokslų daktaro disertaciją „Karantininių ir jų buveinėse sutinkamų vabzdžių rūšių būklė bei paplitimas Lietuvoje“, kurioje apibendrino karantininių, svetimžemių vabzdžių rūšių būklės ir patekimo į šalį tyrimų rezultatus.

Prisidėjo organizuojant drugių monitoringą Vilniaus mieste ir Lietuvos pajūryje. Vykde svetimžemių, karantininių kitų vabzdžių grupių monitoringą visoje Lietuvoje.

Dirbdamas Valstybinėje augalininkystės tarnyboje H. Ostrauskas ir toliau prisidėjo prie gamtamokslinių žinių populiarinimo, rašė mokslo populiarinimo straipsnius, laboratorijoje

priimdavo studentų ir moksleivių delegacijas, kuruodavo studentus ruošiant kursinius ar baigiamuosius darbus, daug prisidėjo ruošiant dokumentus laboratorijos akreditavimui. Skatino bendradarbius tirti ir apibendrinti gautus rezultatus, siekti mokslinio pripažinimo.

Visą gyvenimą tobulino savo žinias tiek bendradarbiaudamas su vietos specialistais, tiek stažuotėse užsienyje: Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Rusijoje, Švedijoje.

Kurioje darbovietėje Henrikas Ostrauskas bedirbtų, jis visados padarydavo daugiau nei buvo būtina pagal jo atliekamas funkcijas, labai įsigilindavo į visus atradimus ir problemas, detales. Savo susižavėjusiai ir nuoširdžiais pasakojimais apie entomologines naujienas ir atradimus sudomindavo netgi toli nuo entomologijos esančius žmones.

2013 m. Henriko Ostrausko vardu buvo pavadinta nauja mokslui drugių pelėdgalvių rūšis – *Meharia ostrauskasi* Ivinskis & Saldaitis sp. nov. (Yakovlev R., Ivinskis P., Rimšaitė J., Saldaitis A. 2013. Description of two new species of *Meharia* Chrétien, 1915 (Lepidoptera: Cossidae) from East Africa. *Zootaxa* 3635(5):587)

H. Ostrauskas paskelbė 53 mokslinius straipsnius, 56 mokslo populiarinimo ir informacinius straipsnius.

Henrikas Ostrauskas glaudžiai bendradarbiavo su dr. S. Pakalniškiu, po kurio mirties įprasmino jo mokslinį palikimą vienas ir su bendraautoriais paskelbdamas leidinius: „Lietuvos kultūrinio kraštovaizdžio augalus minuojantys dvisparniai“ / Henrikas Ostrauskas, Saulius Pakalniškis, Loreta Taluntytė, 2016; „Lietuvos minamusių (Agromyzidae, Diptera) bendrijos“ / Saulius Pakalniškis [parengė Henrikas Ostrauskas], 2016.

Pastaraisiais metais Henrikas Ostrauskas savo darbo ir tyrimų rezultatus paskelbė leidiniuose: „Du dešimtmečiai fitosanitarijoje“, 2017; „Nariuotakojai (Arthropoda) vabzdžių gaudyklėse“, 2019; „Entomologiniai tyrimai 1986–1998 metais“, 2020; *Liriomyza bryoniae* ir *Liriomyza huidobrensis eksperimentai*“, 2020 ir su bendraautoriais – „Veikla Fitosanitarinių tyrimų laboratorijoje 1997-2017 metais“ / Baranauskaitė L., Beniušis A., Kibildienė I., Ostrauskas H., Sabas A., Šveikauskas V., 2018.

Henrikas Ostrauskas buvo Lietuvos hidrobiologų, Lietuvos entomologų draugijų narys.

Kolegos ir draugai visada prisimins Henriką kaip paslaugų, nuoširdų bendramintį, suprantantį ir atjaučiantį nesėkmėse ir kartu besidžiaugiantį kitų laimėjimais.

Staiga nutrūkus gyvenimo gijai, liko daug neskelbtų mokslinių faktų ir neįgyvendintų sumanymų...

Dr. Povilas Ivinskis, dr. Jolanta Rimšaitė

IN MEMORIAM HENRIKAS OSTRAUSKAS (09 01 1952– 04 09 2021)

Several months ago we had unexpectedly lost dr. Henrikas Ostrauskas – naturalist, entomologist, popularizer of insects and nature. He was born in Vilnius, where, after graduating secondary school in 1969 he entered Vilnius university Faculty of Natural Sciences. During the studies and after receiving university diploma (in 1978) Henrikas worked at the Institute of Zoology and Parasitology of Lithuanian Academy of Sciences (currently Nature Research Center). During that time he investigated genetic variability of fish, crustaceans and amphibians of different lakes in Lithuania and the Curonian Lagoon. Later more attention was given to insects – bugs, butterflies, beetles.

In 1980–1982 he worked at the „Mokslas“ publishing house as a scientific editor, in 1982–1989 at the journal „Mūsų gamta“ as a subject editor. One of the most important footprints was left during the 1990–1997, when Henrikas worked at the Lithuanian Children and Youth Centre. His knowledge and love of nature was shared with the young generation and many chose to study natural sciences after.

Two last decades of employment (1997–2017) were spent at the Laboratory of fitosanitary, The State Plant Service and Henrikas Ostrauskas earned the deserved respect of local and foreign colleagues for his deep knowledge and enthusiasm. During this period, Henrikas defended a doctoral thesis in biomedical sciences on quarantine species of insects and their distribution in Lithuania (2007), where he summarised the data of his many years of work on the subject.

H. Ostrauskas participated in expeditions to Turkmenistan, Tajikistan, Armenia, Azerbaijan, Far East and part of collections were later donated to Kaunas T. Ivanauskas Zoological Museum. He was also a member of Lithuanian Entomological Society and Lithuanian Hydrobiological Society. H. Ostrauskas published 53 scientific articles, several books and 56 publications of other types. He was honored by colleagues in 2013 when a new species of moth *Meharia ostrauskasi* Ivinskis & Saldaitis sp. nov. was named after him.

Whatever was the area Henrikas Ostrauskas was engaged in, he always did more than it was expected from him, dived deep into the analysis of problems. His fascination and genuine stories about new entomological discoveries were very captivating even for people rather distant from entomology.

Colleagues and friends will always remember Henrikas as attentive, sincere companion, understanding, sympathizing in failures and happy for accomplishments of others. With his untimely departure, many ideas are left unfulfilled.

Dr. Povilas Ivinskis, dr. Jolanta Rimšaitė